

**This is an electronic reprint of the original article.
This reprint *may differ* from the original in pagination and typographic detail.**

Author(s): Ojala, Jari

Title: Kaksi onnistunutta ennustusta – valitettavasti

Year: 2015

Version:

Please cite the original version:

Ojala, J. (2015, 24.09.2015). Kaksi onnistunutta ennustusta – valitettavasti.
Tiedeblogi. <https://www.jyu.fi/blogit/tiedeblogi/blogit/tiedeblogi/ojala>

All material supplied via JYX is protected by copyright and other intellectual property rights, and duplication or sale of all or part of any of the repository collections is not permitted, except that material may be duplicated by you for your research use or educational purposes in electronic or print form. You must obtain permission for any other use. Electronic or print copies may not be offered, whether for sale or otherwise to anyone who is not an authorised user.

Kaksi onnistunutta ennustusta – valitettavasti

Teimme historian ja etnologian laitoksessa (Helassa) vuosi sitten profiloitumishankkeen yhteiskunnallisten kriisien tutkimisesta. Samoihin aikoihin päätimme tulevien yliopistopäivien teemaksi tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden. Vuoden mittaan molemmat aiheet ovat nousseet yhä ajankohtaisemmaksi niin kansallisesti kuin kansainvälisestikin. Valitettavasti.

Historian näkökulmasta kriisit on useimmiten voitettu: maailman väkiluku on parissa sadassa vuodessa seitsenkertaistunut. Suomenkin väkiluku on viisinkertaistunut – olisi enemmänkin, ellei suuri joukko suomalaisia olisi etsinyt parempaa elintasoja rapakoiden takaa. Väkiluvun kasvu on ollut historian tutkijoille inhimillisen toiminnan ja hyvinvoinnin kehityksen mittari, jopa siinä määrin, että ensimmäinen akateeminen opettajani professori **Mauno Jokipii** liikkui kyyneliin selittäessään fukseille Suomen väestönkasvun syitä.

Kriiseistä huolimatta suomalaiset nousivat parissa sadassa vuodessa Euroopan köyhimpien ryhmästä maailman vauraimpien joukkoon: elämästä tuli helpompaa, terveempää, oppineempaa, ja pidempää. Hyvinvointi ja järjestynyt yhteiskunta mahdollistivat myös tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden tavoittelun. Suomi pysyy vauraimpien joukossa myös tulevaisuudessa, jos ja kun nykyinen talouden taantuma selätetään. Jos taantumaa ei onnistuta taittamaan, kasvaa Suomen ja Ruotsin välinen elintasokuilu reilussa kymmenessä vuodessa tasolle, jossa oltiin 1960-luvun maastamuuton vuosina.

Maailman tuotanto kasvoi 70-kertaiseksi kuluneen kahdensadan vuoden aikana. Talous siis kasvoi väestöä nopeammin, mikä nosti esiteolliset yhteisöt kurjuudesta moderneiksi yhteiskunniksi. Mutta vauraus ei jakaantunut tasaisesti. Maiden väliset tuloerot kasvoivat 1950-luvulle saakka, mutta sen jälkeen Intian ja Kiinan talouksien nousun myötä erot ovat tasaantuneet. Maiden sisällä – ja myös välillä – tuloerot ovat kääntyneet kasvuun viime vuosina. Nyt ja tulevaisuudessa väestönkasvu, ilmastonmuutos ja tuloerojen kasvu ovat globaalien kriisien suurimpia aiheuttajia.

Yhteiskunnan kahtiajako, kansainväliset kriisit, ihmisten pelko ja kasvava suvaitsemattomuus ovat haasteita, joihin Helan oppiaineilla on vastauksia. Historiasta voi ja siitä pitää oppia – ja meidän tutkijoiden ja opettajien tehtävä on viedä tätä oppia eteenpäin. Etnologialla voi ja sillä pitää muuttaa maailmaa – mikä näkyy vaikkapa Helan maahanmuuttatutkimuksessa.

Vaikeisiin kysymyksiin ei ole yksinkertaisia vastauksia. Meidän yliopistolaistenkin tulisi olla valmiita keskustelemaan – myös niiden kanssa, jotka ovat eri mieltä kanssamme ja samalla valmiita kyseenalaistamaan myös omat lähtökohtamme. Yliopistopäivillä (8.-9.10.2015) pohditaan tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta lukuisissa tapahtumissa. (<https://www.jyu.fi/akateemiset-tapahtumat/yliopistopaivat>) Tervetuloa mukaan kuuntelemaan ja keskustelemaan!

Professori Jari Ojala, historian ja etnologian laitos